

PRAE 2016/3

felugossy László: A Hal, aki a Nap körül kering (részlet)	02	Z
Friedrich Kittler: Real Time Analysis, Time Axis Manipulation	04	
Hanjo Berressem: Rezgések: magnetofonra venni az akusztikus tudattalant	22	
Frank O'Hara: A révkapitányhoz	40	Távíró
Mark Strand: A bolygónkról	41	
Emily Berry: M páciens elképesztő története	45	
Frank O'Hara: Vers (Lana Turner összeomlott!); Vers (Hruscsov a megfelelő napon érkezik!)	47	
Kevin Barry: Nyulak az öreg birtokon	50	Z
Chuck Palahniuk: Napló (részlet)	54	
Balogh Gergő: Heisenberg betűkre hullik – Bevezetés Werner Heisenberg nyelvszemléletébe	70	
Bogdan Suceavă: Világkörüli utazás	78	Távíró
Alina Purcaru: Cinkosság; ígéreték	85	
Linda Maria Baros: A háztetők istene; Tájkép úszónőekkel	86	
Alexandra Văcăroiu: Versek	87	
Gábor Fónyad: Előbb a tea	88	
Ondřej Hložek: Versek	94	
Farkas Tiborc: Pillanatképek az Y generáció mindennapjaiból	97	b bill ent lyuk
Czapáry Veronika: Noé	103	
Láng Eszter: Versek	105	
Legény Jácint: Versek	107	
Kántor Zsolt: Cseng-bong a műgond	110	
Németh Gábor Dávid: öröknyolc	111	
Toroczky András: A ház nagy volt nekünk; Tárgyak, helyek	112	
Somoskői Beáta: Út Északra	114	
Frank O'Hara: Költészet	115	Z

Kevin Barry

Nyulak az öreg birtokon

Hares in the Old Plantation

Csödület, tűz, egy szimatoló róka: Írország nyugati része, holdfényben.

Fülelj –

Záróra után, csödület a Connaught Arms-ban, a város minden dalos vén iszákosa odabent van, italtól üveges szemmel trilláznak, akár a varjak – hajnali három – és a híg részeg hangjegyek ellebegnek a város felett – nőket nem hallani – a sikátor sötétjéből meg tudok nevezni minden egyes hangot, ahogy emelkedik és ingerel, és ki más vidám locsogása kerekedne a többi fölé, ha nem Mr. Creminsé – Mr. Teddy Cremins, szögletes állkapocs, beesett vállak – ahogy útbaigazítást harsog a highwoodi kőfejtőhöz torkának teljes erejével.

– Na nem, nem, nem, nem, nem! Elmész a protkó templom mellett és balra fordulsz, el a Moriarty ház előtt...

Mintha élet-halál kérdése volna, mint mindig, Ted Cremins rekedt, érzelmős előadása, mintha az egész teremtet világ azon állna vagy bukna, hogy hogyan lehet a leggyorsabban a highwoodi kőfejtőbe jutni. A fuvolázó jódlizás és az örvénylő röhögés, a félig elénekelt dalok, a sustorgás: nem fogják egyhamar lehúzni a rolót a Connaught-ban. Seregnyi jókedv az iszákosok rejtekhelyén. Isten tudja mióta viseli testőrségi nevét a kocsmá. Hajnali három óra és a nagy mocskos pinteket úgy csapolják, mintha ingyen lenne. A sikátorban, az oldalajtónál bújok meg egy darabig és fülelek. Kiről beszélnek, mit mondanak és mit nem mondanak, és fülelek, hogy említik-e őt, vagy említik-e a férfit az erdészettől.

Összeszorul a gyomrom a rémülettől, ahogy fülelek, és sírni tudnék félelmemben, ha egy kicsit is elhagynám magam, de ma este nem említik sem az özvegyet, sem az erdészt.

Az ajtó megreccsen – egy pillanatra láthatóak lesznek a fények és a testek árnyai; pokoli világosság. Ben Knott lép ki. Mr. Benny Knott, Ballymote közeléből, fenséges ringással oldalog ki a Connaught-ból és finom ujjával megérinti a szemöldökét, mintha férfias izadtsága gyöngyét törölné le, felnéz a holdra, fél szemmel, hogy fókuszban tartsa, kerek, ámuló arccal, mintha valami sötét romantika csöpögne a csillagokból, mintha csillagokat még soha nem látott volna. Elkapja az árnyékom, ahogy elsietnék.

– Á, és itt van Chalkie – mondja. – Hallom, te vagy az, aki az özvegy kertjét kapálgatja, ugye Chalk?

Eső után gyors a folyó, dühödt hangok zúdulnak a vízzel. A Boyle folyó kikel magából. Perzsa bárány-fuvallat a kebabostól. A fák leveleit a szellő ujja húzza szét, majd rendezi újra. A County Mayo bárány zsíros hátszíne. Sóhajt a lassú éjszaka. Hangok irányította taxi kanyarog. Perzsia zamata. A diszpécser hangja egy apró ostorcsapás a rádióból, ahogy az autó elsuhan, akár egy bárány bégetése.

– Bárki Ballinafad felé?

Egy sztepptáncos elkopoghatná és füttyülhetné a város dallamát, követve a nevetséges kémények és kevély háztetők hullámain. De kevélyek mi nem vagyunk. Most egy utazó lányfalka zaja. Mintha nem lenne elég, amivel eddig meg kellett küzdenem. Félrehúzódní, amíg biztosan el tudom őket helyezni. Addig rejtve maradni, a biztonság kedvéért. Hogyha a Hegyről jöttek, jobb is, ha rejtve maradok. Kivéreztetnének a tekintetükkel, és megnyúznának a megjegyzéseik. Az arcom megtelik vérrel és szégyennel, hogyha megjegyzéseket tesznek. Ezek a lányok falkában lesznek bátrak, ahogy éjjel járják a várost. Jobb is, ha rejtve maradok. Chalkie, a sötétben, a hely sápadt kísértete – fülelj... Csend mindenhol, csak a szívem motoszkál. Mrs. Casey, nem egy idős özvegy, a legkevésbé sem. Azt hiszem, ötvenkét éves, de nem néz ki annyinak, közel sem.

A lányok elhaladnak. Gödröcskés hangjaik, fehér nyakuk, akár a hatyúké. A téren álló órával megnevezhetők az éjszaka pillanatai. A lányok egy carricki diszkóból térnek vissza és mögöttük Carrick romokban. Minden férfit, akinek van elég bátorsága, szétmarcangolva hagynak maguk mögött, azonnal kijózanítva; egy spanyol bika elszántságára lenne szükség, hogy a Hegyről jövő lányokkal kezdj, hosszú, szokított tincseikkel, Gaga sminkjükkel.

Nem érdekel, mit beszélnek errefelé, de még sosem lopódtam éjszaka ablakok alá, és még sosem vizsgálgattam más szennyését. De rögtön kukkolónak könyvelnek el, amint rád néznek. Megbélyegeznek, mint bugyitolvajt. Pedig egész egyszerűen nem ez a helyzet. Hadd emlékeztessen mindenkit, hogy nem én vagyok az, aki odabent egy fotelben ülve nézi az interneten a Kínából érkező mocsokságokat.

Megint végigkígyózni a folyó mentén. A kövek fölött ma este ingerült a Boyle folyó. A hátsó úton jutok az állomásra. A házak majdnem mind sötétek ezen a kegyetlen órán, de Tubridy-éknél világos van – ahogy szokott –, mert Mrs. Tubridy számára idegen az alvás 1986 óta, a látogatás éjjele óta, mikor egy egér a párnájára ült, majdhogynem méltóságteljesen és a helyes sárga szeme összetalálkozott Mrs. Tubridy örült, guvadt szemével, és ezzel vége is volt: egy asszony békéje örökre elveszett. Az élet, mint olyan, olykor nehezen kifürkészhető. Legalábbis szerintem.

Ami azt illeti, én egyáltalán nem tudok Mrs. Casey szemébe nézni. Ha már a szemeknél tartunk. Ahogy Mrs. Casey egyik szeme – a bal – finoman befordul, hogy ráköszönjön a másikra, na ez... Szóval. A lélegzetem is eláll tőle, de valami különös módon, olyan módon, ami nem tűnik egészen illendőnek. Egy kertészlakban él, egy birtokon, amin régen

egy nagy ház állt, vagy a kúria, ahogy nagyapám hívta. Olyan nagyapám volt, aki keményre főzött kacsatojást evett, hunyorgott a napfényben és úgy beszélt 1482-ben történt dolgokról, mintha múlt szerdán lettek volna. De Mrs. Casey, a lakban, miután lenyírtam neki a füvet – szerda délutánonként – és kihúzkodtam a gyomokat, limonádét készít nekem, valódi citrommal és barna cukorral – demerara – és mosolyog, amikor a város hülyeségeit mesélem, és megszólaltatom a hangokat is.

– Tehetséges vagy, Chalkie – mondja, és egészen gyengéden néz rám. Ahogy egyszer azt mondta nekem: „demerara” – egészen elgyengültem, akár kórházba is kerülhettem volna. Egyetlen percig sem hiszem el, amit róla, és az erdész Hendricksről mondanak, arról a nagy gorilláról, a nagy, vörös képével, meg az örömtől kicsattanó dalaival, meg a lassú, kacér füttyörszésével, meg a kurta intéseivel a hölgyek felé, meg ahogy áll ott, a vaskereskedés előtt, amikor szombat reggel a városba jön, meg a nagy hüvelykujjával, amit a jó kis farmerén az övbe akaszt.

A pályaudvaron a szlovákok tüzet raknak, inkább a társaság, mint a meleg miatt, mert egyáltalán nincs hideg ezen a májusi éjszakán.

– Üdv, uraim, hogy vagyunk?

Z Ezek a szlovákok sosem gyanúsítottak engem. Egyszer sem vádoltak azzal, hogy alsóneműt lopnék a szennyestől és egyszer csak, udvariasan felém nyújtanak egy üveget, ami azt hiszem, cseresznyéből készült brandy, és felmelegíti a mellkasod, egészen a csontjaidig, különben is madárcsontú vagyok, amolyan nádszál, a szlovákok meg kíváncsiak, mint mindig, ha madarokról, rókákról meg nyulakról beszélek.

– Rozsda – mondom nekik –, így hívják a róka színét.

– És ahogyan egy róka mozog – mondom nekik – éjszakánként? Az egyfajta szimatolás.

– Egy mi?

– A róka amolyan detektív – magyarázom. – A földre lapul és kiszagol minden nyomot.

Még egy korty a brandyből és négykézlábra ereszkedem, megmutatom, pontosan hogyan is hallgatja ki a róka az éjszakát, és ők nevetnek rajtam, a szlovákok, én meg elbámulozok a sötétségbe és a távolba, négykézláb, a nyom mentén, ami nyílként suhan az éjben, mintha felhasítaná az éjszaka bőrét, úgy, hogy szinte hallani fájdalmának magas hangját, és én vadul játszom magam, hogy megtartsam a félig riadt kifejezést az arcomon, ezt az éber rókatekintetet, és a gyűrődő hegyek bársonypuhák a csillagfényben.

– És a szarkákról még csak nem is beszéltem – mondom, és a szlovákok megint nevetnek, de most idegesen.

Az állomás üres, mint egy kongó templom és az is marad a fél hatos vonatig. Megrepedt tükör a mosdóban – ötféleképpen állítom be a hajam. Tizenkilenc leszek jövő kedden, tizenkilenc éve leszek a hold és a csillagok alatt.

A város szélén. A nehéz éjszaka felét lesétálni. Van öt rosszabb percem – mint gyakran, úgy négy körül – és vadul megrázom a fejem, akár a kutya eső után. De túl vagyok rajta. Ahogy általában. És minden csendes lesz, megint, és úgy érzem, mintha az egész világ aludna, megint.

És mászkok, az út finoman átfordul, a magasból látom a várost, és azt, ahogy a fényei megülnek a dombok tenyerében, és ez az, amit szeretek látni. A Curlew-hegység – tovább szállunk a madarakkal a Curlew-hegységben. A Boyle folyó átbukik kövein és gödrein, és van néhány beugratós kérdése magához, ez a félig kék éjjel vagy félig kék reggel, a hangjai sietnek el. És valahol, a messzi túloldalon, láthatatlanul, de mégis jelen, egy csendes tó küldi fel az éjjeli homály sugarát. Zöldes, és több holdnyi van belőle, az éjjeli homályból, mely magyal vagy tengeri borostyán zöldje. Neszelés az árokban – az árokban kicsi állatok vannak és rosszban sántikálnak. A csillagok kék gyümölcökként csüngenek.

A hátsó út mentén az öreg kúria falai megtörve és feldúlva hevernek. Keresztül az erdőn, rá a nagy ház felé tartó fasorra – Chalkie éjszakánként kóborol – gyertyános fasor – és most olyan boldog, amilyen öreg az éjszaka. A ház csupa törmelék és por. Árnyak mozognak a kifordult ablakokban. Egy öreg nő mozog. Mint ezüstös, fénylő füst, az árnya. Színpadként fest a hely, ahol az öreg ház ül, és próbálok pihenni egy darabig, és a fejem lassul, és egy darabig semmit sem hallok, csak a víz mozgását, valahol a közelben, de aztán meghallom a fák fölül az ő hangjukat.

És azt hallom, amit a legkevésbé akarok hallani – az ő hangját, jókedvűen és boldogan.

Keresztül az erdőn. Hátulról kerülök a kertészlakhoz, a hangja egyre közeledik, és már dallam – ma éjjel énekel.

Kint ülnek a meleg levegő miatt, és a nő hangja az, amit hallok, valahol a közeli sötétben, énekel, és a férfit, az erdészé, csendes, mély és elismerő.

– Ő énekelj nekem még egyet, Kate – mondja és ő így tesz; olyan, mint egy gyerekdal –

Fenn egy bagoly lopva száll,

Zsákmányára hol talál,

Bánatosan sírdoggáál...

Az éjszakai erdő leple alatt mozgok, szederág reccsen, és a dal megszakad, és a hangjuk megakad, és egy kitartott pillanatig fülelnek, de –

– Semmi – mondja a nő – csak a nyulak – és megint énekelni kezd neki –

Erdőben egy rigópár,

Dallal egymásra talál...

És megyek is gyorsan és olyan halkán, el attól, amit nem szabad látnom – ahogy a nő keze megfogja a férfit, és ahogyan a férfi karjai magukba zárják a nő karcsúságát.

Megint a városba tartó úton. Az út most zuhan és én bele, az éj mélysötétjébe zuhanok. Istenem, milyen hideg van. Megint zuhanok. Remélem, soha többé nem érzem ilyen öregnek magam.

*Fazekas Júlia, Fejes Richárd, Gregor Lilla, Molnár Berta, Németh Vivien, Szőnyi András,
Tóth Nikolett és Virág Csilla fordítása*